

CLEMENS WISSE

Het ongelijk van de boer

UITGEVERIJ GLB
DEVENTER

1

De enige plek waar op deze snikhete julidag nog enige verkoeling te vinden is, lijkt de boomgaard. In de schaduw van de vruchtboemen waant boerin Neel Balvers zich onbespied en zij duwt haar handen in haar lenden, want ze heeft erge rugpijn. Haar buikt bolt naar voren als ze dat doet. Ze is acht maanden zwanger en zwaar, zwaarder dan kort voor de geboorten van haar twee dochtertjes. Ze heeft zo haar vermoedens waarom dat is, maar die vermoedens spreekt zij niet uit in het bijzijn van haar man. In de brandende zon is die met hun knecht, de meid en een noodhulp bezig in het hooiland. Hij wil graag een zoon om het geslacht Balvers in stand te houden, maar zij houdt hem steeds voor dat het evengoed weer een meisje kan zijn. Neel is alleen op de hoeve, want de beide dochtertjes spelen bij vriendinnetjes. Het is grote vakantie en dus hoeven ze niet naar school. Na de miskraam van drie jaar geleden dacht zij geen kinderen meer te kunnen krijgen, maar dokter Posthuma dacht daar anders over en hij kreeg gelijk, als de bevalling tenminste goed verloopt.

De koelte van de boomgaard doet haar goed

en ze gaat even op de stam van een omgewaaide boom zitten. Ze laat het weelderige groen rondom de machtige Kwackerhoeve op zich in werken. De Kwackerhoeve is verre weg de grootste boerderij in de uitgestrekte Kwackerpolder. Het is of ze hem voor het eerst ziet. Onzin natuurlijk, want ze woont er al bijna tien jaar. De statige hoeve temidden van de prachtige natuur is een weelde voor het oog. Nu zij zo stil zit te mijmeren dringt de schoonheid ervan pas goed tot haar door. Boerenmensen beschouwen de natuur in al haar vormen als iets vanzelfsprekends. Ze hebben er wel oog voor, maar ze staan er eigenlijk nooit bij stil. De hoeve, met alles erop en eraan, is hun broodwinning en alles moet er goed uitzien. Vooral schoon! De emmers moeten blinken en het straatje tussen de hoofdwooning en het zomerhuis moet elke week minstens één keer flink geschrobt worden. Het boenhok moet elke dag geschrobt worden, want daarin worden de melkimmers gespoeld. Ook de buitenkant van het boenhok ziet er fris uit met de groene latten, waartussen witte biezen geschilderd zijn. De karnmolen zit aan de zijkant van de hoeve in de vorm van een ronde uitstulping. Aan de voorkant van de hoeve ligt

grind en de voorgevel is begroeid met een brede rozenstruik. Tussen de boomgaard en het geriefbos loopt de laan naar de ophaalbrug, die alleen neergelaten wordt voor de vrijdagse rit naar de markt en de zondagse rit naar de kerk. Ernaast is een draai voor voetgangers en fietsers. De hooiberg staat achter de lange stal en de kap daarvan is omhoog gedraaid om de nieuwe voorraad hooi te kunnen optasten.

Straks zullen de mannen hun voeren hooi er weer in lossen. Vaak heeft ze geholpen bij het hooien, maar dit jaar moet zij haar gemak houden. De dokter heeft haar te grote inspanningen verboden om het risico van weer een miskraam zo klein mogelijk te houden. Ja, vooral vroeger thuis hielp zij bij de hooibouw. Van haar vader hoefde zij het niet te doen, maar zij wilde het zelf, want Koos de Later, de zoon van een boerenknecht, hielp mee. En bij hem wilde ze graag in de buurt zijn. Een knappe knul, maar helaas geen 'spekkie voor haar bekkie'. Als dochter van de rijke boer Piet Domburg was de keuze voor haar beperkt, als je al van een keuze zou kunnen spreken, want als geen ander wist zij wat haar te wachten stond.

Haar vader zou zeker een rijke boerenzoon

voor haar zoeken en vinden. Haar bewondering voor Koos de Later moest ze maar niet laten blijken. Eén keer na afloop van de jaarlijkse kermis heeft hij haar thuisgebracht en dat was alles. Jaren later meldde haar vader haar dat ene Teun Balvers uit een naburig dorp zou komen om kennis met haar te maken. Zij wist toen nog niet dat die Teun acht jaar ouder was dan zij, want ze had hem nog nooit gezien. Zelf had ze inmiddels al ruim de huwbare leeftijd, maar jongens deden haar niets, behalve dan Koos de Later, maar die moest ze nou juist uit haar hoofd zetten. Zich verzetten tegen een huwelijk met Teun Balvers had geen enkele zin, dus trouwde zij met hem en werd zij boerin op de statige Kwackerhoeve in het naburige dorp. Koos zag zij niet meer tot jaren later, kort na de dood van hun oude knecht Cor Gevers, haar man haar vertelde dat hij een nieuwe knecht uit haar oude dorp had aangenomen. Ene Koos de Later, wellicht kende zij hem wel. Het was wel even schrikken voor haar, want Koos was niet zomaar een dorpsgenoot. Hij had haar al eens thuisgebracht en zij had hem toen een vluchtig kusje ten afscheid gegeven. Maar toch vond ze het wel leuk een oude bekende als knecht op de hoeve te krijgen. In haar

eigen dorp kende ze praktisch iedereen, maar in het dorp van haar man kende ze aanvankelijk bijna niemand. Ze verwelkomde hem dan ook hartelijk en hoorde dat hij op het punt van trouwen stond en de baan als knecht op de Kwackerhoeve vooral had willen hebben omdat er een huis beschikbaar was. Op de vraag of hij wist dat zij er de boerin was, kwam toen geen rechtstreeks antwoord. Koos draaide er een beetje omheen, maar zij had de indruk dat hij het wel wist. Koos heeft nu, evenals zij, twee kinderen en woont in het daggeldershuisje dicht bij de hoeve. Haar man weet niets van haar vroegere bewondering voor de nieuwe knecht en dat is maar goed ook, want hij zou er van alles achter kunnen zoeken en daar is geen enkele reden voor. Zij vindt Koos een aardige knul en bij tijd en wijle hebben ze fijne gesprekken over gebeurtenissen in hun oude dorp, maar meer ook niet. Met hem kan ze over die dingen praten, want ze hebben veel gemeenschappelijke kennissen. Lachen doet ze ook vaak met hem en dat heeft ze wel nodig ook, want haar man is daar te ernstig voor. De afmattende hitte en haar gemijmer over vroeger maken Neel slaperig en ze zit dan ook te knikkebollen op de boomstam. Dan wordt ze

ruw gewekt door het geruzie van haar dochter-
tjes Kee en Rietje. Zij ziet dat Rietje in huilen
uitgebarsten is en dat Greetje de Later, het
dochtertje van hun knecht, haar arm om haar
vriendinnetje geslagen heeft. Rietje en Greetje
zijn even oud en ze zijn onafscheidelijk. Waar
Rietje is, is Greetje en omgekeerd. Kee staat
erbij te lachen en steekt haar tong uit als Rietje
haar verwijten maakt.

‘Wat is er nou aan de hand?’ vraagt Neel
haar jongste.

‘Kee heeft het gedaan, zij...’ Rietje snikt het
uit en kan niet uit haar woorden komen.

‘Rustig nou maar,’ troost Neel de kleine
meid en ze neemt haar blonde koppie tussen
haar handen en kust haar. ‘Vertel nou maar
eens rustig wat er gebeurd is.’

‘Je moet Kee naar de zolder sturen, moe!’
Rietje ziet rood van nijd en Greetje knikt ten
teken dat ze het ermee eens is.

‘Wat heeft ze dan gedaan?’

‘We hadden van zeil en plankjes een hutje
gebouwd en Kee heeft dat in elkaar getrapt.’
Bij de herinnering barst Rietje weer in huilen
uit en Greetje slaat dan ook weer een armpje
om haar vriendinnetje heen.

‘Je vertelt er niet bij dat ik er niet in mocht,’

verdedigt Keetje zich en dan is het de boerin wel duidelijk wat er gebeurd is. Rietje en Greetje kunnen lief urenlang met elkaar spelen, maar als Keetje erbij komt, dan is het foute boel.

‘Kan je wel tegen je kleine zusje?’ probeert moeder Neel haar oudste te vermanen, maar die vermaning heeft weinig effect. ‘Jij bent de oudste en jij moet wijzer wezen,’ zegt ze nog. Kee is acht en Rietje zes en op die leeftijd is een verschil van twee jaren al heel wat.

‘Ik heb honger, moe, gaan we nog niet eten?’ Kee doet net of ze de opmerkingen van haar moeder niet gehoord heeft.

‘Daar is het nog te vroeg voor, hoor!’

‘Te vroeg? Ik heb de kerkklok net twaalf uur horen slaan.’

‘Nee toch zeker!’ Neel schrikt en denkt dat ze op de boomstam ingedommeld is en haar tijd verslapen heeft. Ze haast zich naar de woning en daar ziet ze tot haar opluchting dat het pas vijf over elf is. ‘Je hebt het elf uur horen slaan, deugniet; je probeert me zeker voor de gek te houden!’

‘Nee, echt niet, moe, ik dacht echt dat de klok twaalf uur sloeg.’

‘Al goed, ga nou maar weer spelen. Ik heb

het veel te warm om me op te winden.'

'Krijg ik wat lekkers, moe?' vraagt Rietje en als ze haar moeder dan met nog betraande oogjes aankijkt, knikt die en dan krijgt ze een halve babbelaar en natuurlijk geeft ze Greetje de andere helft. Neel is er erg handig in een babbelaar tussen de rand en het deksel van het trommeltje te breken.

'Wat heb jij in je mond?' vraagt Kee als Rietje naar buiten komt.

'Niks!' zegt Rietje en plagerig steekt ze haar tong uit. Greetje en zij hebben elk een halve bab en Kee heeft lekker niets. In die wetenschap geniet ze dubbel van de lekkernij, maar dan heeft ze zich in haar zus vergist, want die stuift naar binnen en ze stelt haar moeder dezelfde vraag die ze ook Rietje stelde.

'Een babbelaar, zeker!' veronderstelt ze en moeder knikt.

'Die heb jij niet verdiend, meissie!'

'Dan zeg ik het tegen pa.' Kee weet dat ze bij vader Teun wel een potje kan breken.

'Nou vooruit! Jij ook en halve bab,' besluit Neel. Ze heeft er spijt van Rietje en haar vriendinnetje op een gewone doordeweekse dag snoep te hebben gegeven en ze heeft ook maar liever niet dat haar man Teun er lucht

van krijgt. Hoe welvarend een boer ook is, de geneugden des levens moeten tot een minimum beperkt blijven! Zelfs een halve babbe-laar is nog te weelderig. 'En schiet nou maar op!' zegt ze nijdig als ze ziet dat Keetje met een triomfantelijk lachje de lekkernij in haar mond stopt en er met een verheerlijkt gezicht op gaat zuigen.

De hitte in en om de hoeve is bijna ondraag-lijk, maar er moet toch gekookt worden. Als de mensen uit het hooiland komen zijn ze, ondanks het warme weer, hongerig en moet het eten op tafel staan. Samen met Aagd Versteeg, die al vele jaren meid is op de hoeve, heeft ze eerder op de dag de groente schoon-gemaakt en de aardappelen geschild, zodat ze alles alleen nog maar op het vuur hoeft te zet-ten. Het grote fornuis geeft veel warmte af en ze wou maar dat Aagd niet naar het hooiland gegaan was. Nu staat ze er alleen voor, maar voordat het eten gaar is, heeft ze even de tijd om op de bank naast de stal in de schaduw van de grote eik te gaan zitten. Vanuit die positie kan ze de mensen vanuit het hooiland zien komen. Lang hoeft ze niet te wachten, want ze zijn inmiddels in aantocht. Er komen twee dis-selwagens, hoog opgetast met hooi, aan. Het